

'Keuze of geen keuze', theatermonumentjes voor gewone Gieterse mensen in een ongewone tijd.

Stichting Muzikale Vertellingen (SMV) presenteert op zaterdagavond 22 en zondagmiddag 23 april 2023 een muziektheater- drieluik in het Kulturhus in Giethoorn.

Herdenken van de Tweede Wereldoorlog heeft jarenlang geen rol gespeeld in Giethoorn. De presentatie van deze voorstelling geeft aandacht aan wat zich in het dagelijkse leven heeft afgespeeld in deze bijzondere tijd.

Zo op het oog leek de Tweede Wereldoorlog geen vat te hebben op het alledaagse leven in Giethoorn. Er was bijna geen gewapend verzet en er zijn geen tankslagen gevoerd. “Er gebeurde eigenlijk niet zoveel” hoor je vaak als het over de oorlog gaat. Niets blijkt echter minder waar. De specifieke natuurlijke gesteldheid van het gebied leende zich bij uitstek voor het herbergen van onderduikers en er was nog genoeg te eten om de evacueetjes uit andere delen van Nederland op te vangen in de laatste oorlogsjaren. Dat had vaak groot effect op het gezinsleven. Hoe de werkelijkheid van alledag er uit zag werd voornamelijk bepaald door de keuzes die gemaakt werden. De een werd verzetsman of verzetsvrouw en de ander koos de kant van de bezetter. Geen keuze maken bleek ook een keuze. Voor de opgroeiende kinderen geldt dat zij vaak verregaande gevolgen ondervonden van de keuzes die hun ouders maakten.

“Om deze voorstelling te kunnen maken hebben we een aantal Gietersen geïnterviewd. Zij hebben ons deelgenoot gemaakt van hun herinneringen aan deze oorlogstijd. Prachtige verhalen, soms over doodgewone dingen, over wat ze aten, op wie ze verliefd waren, maar ook over angsten en spanning, over wat ze toch stiekem wisten of vermoedden van illegaal slachten of daden van verzet van hun vader, moeder of burens, over de grote emoties van kleine kinderen en het grote zwijgen na de oorlog.” Van deze schat aan indrukken maakte SMV een voorstelling in de vorm van een drieluik.

Deel 1 De keuze van Bertus en Gees Timmerman.

Bertus Timmerman (geboren 1897 te Steenwijkerwold) en zijn vrouw Gees Petter (geboren 1895 te Giethoorn) woonden tijdens de Tweede Wereldoorlog op de Wetering waar zij het pontje bedienden. Al heel vroeg maakten zij deel uit van een verzetsgroep die onderduikadressen regelde voor ontelbare (joodse) mensen die daardoor een grotere kans kregen de oorlog te overleven. Het vervoer, veelal per boot of per fiets, het herbergen van en het zorgen voor eten en kleding voor onderduikers was, zoals bekend, niet zonder gevaar en de gevolgen bij ontdekking waren niet mals. Bertus werd opgepakt en samen met een aantal andere Weteringers naar Ahlem in Duitsland gestuurd, een dependance van Concentratiekamp Neuengamme. Bertus zette in de jaren zeventig veel van zijn oorlogsherinneringen op schrift. In het boek 'Van droefenis naar vreugde' beschrijft de joodse onderduiker Jacob uitvoerig het illegale verzetswerk van een aantal Weteringers, waaronder dat van Bertus en Gees Timmerman.

“Bertus en Gees waren onze overburen toen wij aan de Kerkweg woonden en Bertus kwam onze typemachine lenen om zijn oorlogsmemoires uit te typen omdat hij vond dat hij zo'n beroerd handschrift had. Toen het klaar was liet hij het ons als eerste lezen. Ik was zeer onder de indruk en we hebben veel gesprekken gevoerd over de oorlog. Hij had nog veel meer verhalen die niet in het manuscript staan. Bertus en Gees waren zelf zeer bescheiden over hun aandeel in het verzet. Dit is een eerbetoon aan hen”: zo legt scriptschrijver Jet Pit uit.

Deel 2 Geen keuze.

In 1940 wonen acht kinderen op een rijtje aan een doodgewone weg, samen met hun ouders, broers en zussen. Wat een normale onbezorgde jeugd had moeten zijn verandert voor alle acht in een periode waarin dingen gebeuren waarvan ze de gevolgen hun verdere leven mee zouden dragen. Waar de een opgroeit in een NSB gezin, wordt de ander opgevoed door een zeer strenge vader die zwaar in het verzet zit. Daar tussenin een gezin waar ogenschijnlijk niets gebeurt maar waar wel een evacueetje logeert. Verderop wordt een zoon door zijn vader geïntroduceerd in het verzet, met vreselijke gevolgen. Natuurlijk gebeurden er niet alleen maar nare dingen, leerden ze zwemmen, schaatsen en muziek maken en gingen ze 'gewoon' naar school. Toch zullen gevoelens van schuld, schaamte, angst, pijn, onzekerheid, uitsluiting en onmacht als gevolg van de keuzes die hun ouders maakten groot effect hebben op de rest van hun leven.

Dit deel zal als korte film worden getoond, waarin de emoties van de kinderen worden verbeeld door middel van monologen, liedjes en zelfs moderne dans.

Deel 3 Keuze gemaakt, en dan...

De rol van de vrouwen in de Tweede Wereldoorlog is tamelijk ondergesneeuwd vergeleken met die van de mannen. Waar hier en daar nog een straat of een pad werd vernoemd naar een plaatselijke verzetsheld, of een onderscheiding werd uitgereikt, bleef de waardering voor de activiteiten van de vrouwen onderbelicht. In dit theaterstuk wordt een beeld geschetst van die rol van de 'gewone' vrouw. Soms door geloofs- of andere levensovertuiging maar soms ook door puur toeval namen ze joodse kinderen of evacuees uit andere delen van het land in huis, ze verborgen mannen en jongens die moesten onderduiken om aan de arbeitseinsatz te ontkomen, ze brachten illegale kranten rond en bovenal zorgden ze voor iedereen omdat het 'gewone' leven ook door moest gaan. Er werd extra gewassen, gekookt en versted, getroost en opgevoed.

Stille krachten in tijden van nood, met verschillende achtergronden en verhalen. Juist die verscheidenheid vraagt om afwisseling in sfeer. Liedjes, voordrachten, filmbeelden verschillende geën, dialect, het komt allemaal voorbij. In plaats van een straatnaam of een bankje met een naamplaatje hebben we kleine theatermonumentjes willen maken die recht doen aan het vele werk dat ze verzetten.

Stichting Muzikale Vertellingen heeft als doelstelling muzikale vertellingen te organiseren die het (historische) verhaal van de streek vertellen om zodoende verbinding te creëren tussen generaties en diverse groepen in de samenleving.

Voorstelling 'Keuze of geen keuze' in Kulturhus Giethoorn

22 april 20.30 uur

23 april 15.00 uur

Entree € 15,- inclusief koffie/thee en een pauzedrankje

kaartverkoop: Kulturhus Giethoorn